

**Arbeids- og
inkluderingsdepartementet**

Høringsnotat

13. desember 2024

Endringer i lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd (elektronisk melding av yrkesskade)

Høringsfrist 13. mars 2025

Innhold

1	Bakgrunn	3
2	Den tosporede yrkesskadeordningen	3
3	Folketrygdens regler om yrkesskade og yrkessykdom.....	4
4	Folketrygdens regler om meldeplikt.....	5
5	Meldeplikt etter andre regelverk.....	5
	5.1. Yrkesskedeforsikringsloven	5
	5.2 Arbeidsmiljøloven	6
6	NAVs nye elektroniske meldeløsning	6
7	Forholdet til internasjonal rett	7
8	Departementets vurdering og forslag	7
9	Økonomiske og administrative konsekvenser	8
10	Forslag til endringer i folketrygdloven.....	9

1 Bakgrunn

Som ledd i regjeringens arbeid med å modernisere yrkesskaderegelverket, sender Arbeids- og inkluderingsdepartementet med dette på høring forslag til endringer i folketrygdloven § 13-14 og reglene om melding av yrkesskade. Bestemmelsen pålegger arbeidsgivere og andre meldepliktige å melde yrkesskader og yrkessykdommer til Arbeids- og velferdsetaten (NAV). Arbeidstakere har en subsidiær melderett.

Departementet foreslår at arbeidsgivere og andre meldepliktige skal melde yrkesskader og yrkessykdommer *elektronisk* til NAV, i motsetning til i dag hvor de melder på papir. Skadelidte, og medlemmer som er frilansere eller selvstendig næringsdrivende, pålegges ikke elektronisk melding. NAV vil for disse gruppene fortsatt ha løsninger som støtter opp under innmelding på papir.

Formålet med forslaget om elektronisk melding er at alle meldepliktige skal benytte denne løsningen. Det vil gi effekter som kommer NAV, arbeidsgivere og brukere til gode. NAV er avhengig av at flest mulig benytter elektronisk meldeløsning, slik at resten av verdikjeden på yrkesskadeområdet kan digitaliseres videre. Dette vil gjøre behandling av yrkesskade- og yrkessykdomssaker sikrere og mer effektiv enn i dag.

I tillegg vil økt bruk av elektronisk melding gi solide grunnlagsdata om yrkesskader og yrkessykdommer samt årsaken til dem. Det er betydelig etterspørsel etter statistikk om yrkesskader og yrkessykdommer fra forskningsmiljøer, tilsynsmyndigheter, offentlige myndigheter, journalister/presse, utenlandske myndigheter, interesseorganisasjoner og fagforeninger, som NAV med dagens løsning ikke klarer å levere på.

2 Den tosporede yrkesskadeordningen

Fra lov om ulykkesforsikring for arbeidere i fabrikker mv. kom i 1894, har yrkesskadetrygden vært regulert i egne lover. Først i 1971 ble den innlemmet i folketrygden. I 1990 fikk vi en tosporet yrkesskadeordning; bestående av folketrygdens særytelser ved yrkesskader og yrkessykdommer og en obligatorisk yrkesskadeforsikring som pålegger arbeidsgivere å forsikre sine ansatte. Arbeids- og inkluderingsdepartementet har ansvaret for folketrygdloven, mens ansvaret for yrkesskadeforsikringsloven ligger i Justis- og beredskapsdepartementet.

Arbeids- og velferdsetaten håndhever yrkesskadetrygden, med Trygderetten som faglig uavhengig ankeinstans. Trygderettens avgjørelser kan bringes direkte inn for lagmannsretten. Arbeidsgivers forsikringsselskap behandler krav om erstatning under yrkesskadeforsikringsloven, med Finansklagenemnda som klageinstans. Staten er selvassurandør, med Statens pensjonskasse som sitt «forsikringsselskap». Også her er Finansklagenemnda klageinstans. Finansklagenemnda behandler tvister om forståelsen av forsikringsvilkår og lovgivning i forbindelse med konkrete saker relatert til personforsikring. Saksbehandlingen er skriftlig, og gratis for skadelidte. Nemndas avgjørelser er rådgivende, men følges som hovedregel av selskapene. Saker kan også fremmes direkte for domstolene, selv om det er vanligere å gå via Finansklagenemnda.

Arbeids- og velferdsetaten og arbeidsgivers forsikringsselskap/Statens pensjonskasse, er ikke bundet av hverandres avgjørelser.

Folketrygdens ordinære ytelser, folketrygdens særytelser ut over normale ytelsesnivåer og erstatning fra arbeidsgivers forsikringsselskap, er ment til sammen å sikre skadelidte full erstatning for det økonomiske tapet ved yrkesskader og yrkessykdommer. Med full erstatning menes 100 prosent dekning, et generelt erstatningsrettslig prinsipp.

Arbeidsgiver finansierer over yrkesskedeforsikringspremien utgiftene til yrkesskader og yrkessykdommer. Dette innbefatter administrasjon av ordningen, forsikringsselskapets erstatningsutbetalinger og folketrygdens ytelser. Folketrygdens utgifter dekkes via en refusjonsordning, som er en sjablong som virker slik at Arbeids- og velferdsdirektoratet får refundert 120 prosent av erstatningsbeløpet som forsikringsselskapet utbetaler til skadelidte. Både utbetalingen fra yrkesskedeforsikringen og samlet utbetaling fra folketrygden belastes dermed arbeidsgiver gjennom forsikringspremiene.

3 Folketrygdens regler om yrkesskade og yrkessykdom

Det er i første rekke arbeidstakerne som omfattes av disse reglene, det vil si enhver som arbeider i en annens tjeneste for lønn eller annen godtgjørelse. Også enkelte andre persongrupper er på visse vilkår yrkesskadedekket. Frilansere og selvstendig næringsdrivende må tegne frivillig yrkesskadetrygd for å være dekket.

Yrkesskadedekning gjelder når arbeidstakerne er i arbeid på arbeidsstedet i arbeidstiden. Noen persongrupper har utvidet yrkesskadedekning, som enkelte grupper militært personell, arbeidstakere på skip over 100 bruttoregistetonn og arbeidstakere som oppholder seg på anlegg eller innretninger i oljevirkksomheten til havs.

Med yrkesskade menes en personskade, en sykdom eller et dødsfall som skyldes en arbeidsulykke som skjer mens vedkommende er yrkesskadedekket. Visse yrkessykdommer som skyldes påvirkning i arbeid, kan likestilles med yrkesskade. Daværende Sosial- og helsedepartementet fastsatte forskrifter om hvilke sykdommer dette er, henholdsvis om yrkessykdommer, klimasykdommer og epidemiske sykdommer, og om yrkessykdommer og forgiftninger mv. som skal likestilles med yrkesskade («tilleggsliste»). Forskriftene gjelder også for yrkesskedeforsikring. Videre må det være årsakssammenheng mellom en sykdom som er tatt opp på listen og yrkeseksponeringen.

Skaden eller sykdommen må også være meldt i rett tid. Ved yrkesskade vil det si innen ett år etter at arbeidsulykken skjedde, og ved yrkessykdom innen ett år etter at medlemmet eller den meldepliktige ble klar over årsaken til sykdommen. NAV kan på nærmere vilkår se bort fra at meldefristen er oversittet.

Hovedprinsippet er at de samme trygdeytelsene gis ved yrkesskader og yrkessykdommer som ellers. Ved yrkesskader og yrkessykdommer er det imidlertid enkelte lempeligere vilkår for rett til ytelsene og beregningsregler som kan gi høyere ytelse enn etter de ordinære trygdereglene. I tillegg gis en særskilt menerstatning for skadens eller sykdommens medisinske følger.

Behandlingen av yrkesskadesaker følger i hovedsak de samme reglene som for andre trygdesaker. Forvaltningsloven gjelder, i tillegg til særlige bestemmelser i folketrygdloven. For saksforberedelsen gjelder for eksempel regler om forhåndsvarsel, undersøkelsesplikt, informasjonsplikt og partsinnsyn. For vedtaket gjelder det formkrav, plikt til å begrunne og underrette om vedtaket mv. I tillegg gjelder det en rekke mer generelle regler om habilitet, veiledningsplikt mv.

4 Folketrygdens regler om meldeplikt

Folketrygdloven § 13–14 slår fast at det er meldeplikt ved yrkesskade og yrkessykdom. Det er utarbeidet egne skademeldingsskjemaer. Melding om yrkesskade eller yrkessykdom anses som et krav om at NAV skal godkjenne skaden eller sykdommen som henholdsvis yrkesskade eller yrkessykdom.

Arbeidsgivere og andre meldepliktige plikter snarest å sende skademelding til NAV når en arbeidstaker blir påført skade eller sykdom som kan gi rett til yrkesskadefordeler. Meldeplikten gjelder selv om arbeidsgiver er i tvil om det foreligger yrkesskade eller yrkessykdom. Arbeidstaker kan selv melde til NAV hvis den meldepliktige ikke gjør dette. Dette opphever likevel ikke meldeplikten, men arbeidstakers melding avbryter meldefristen. Frilansere og selvstendig næringsdrivende må selv melde skaden.

Meldefristen er på ett år. Ved ulykkesskader regnes fristen fra da arbeidsulykken skjedde, mens fristen ved yrkessykdommer starter da arbeidstaker eller den meldepliktige ble klar over årsaken til sykdommen. Slik kunnskap vil arbeidstaker som oftest få ved at sykdommen blir påvist hos lege. Den meldepliktige, for eksempel arbeidsgiveren, vil som regel få slik kunnskap fra arbeidstakeren selv eller fra lege som har fått tillatelse av arbeidstakeren til å underrette arbeidsgiveren om sykdommen etter arbeidsmiljøloven § 5-8. Selv om meldefristen er oversittet, kan det gjøres unntak når «det er klart at forholdet er en yrkesskade, og det foreligger særlige grunner til at melding ikke er gitt i rett tid».

Kreftregisteret kan uten hinder av taushetsplikt sende melding til Arbeids- og velferdsdirektoratet om sykdomstilfeller som det er grunn til å tro vesentlig er yrkesbetinget. Bakgrunnen for etablering av denne melderutinen var en antatt underrapportering av yrkesbetingede kreftsykdommer.

5 Meldeplikt etter andre regelverk

5.1. Yrkesskadeforsikringsloven

Det er ingen meldeplikt for arbeidsgiver til sitt forsikringssselskap når en arbeidstaker ved bedriften har vært utsatt for en arbeidsulykke eller har pådratt seg en yrkessykdom som følge av arbeidet. Dermed må arbeidstaker selv melde dette til arbeidsgivers forsikringssselskap. Skadelidte kan også melde skaden til arbeidsgiver. Meldingen til arbeidsgiveren må gis en slik form at arbeidsgiveren har grunn til å forstå at det kan være tale om en forsikringssak.

Forsikringsnæringen opplyser at de store selskapene i Norge vanligvis anmoder arbeidsgiver om å melde inn yrkesskader, se NOU 2022: 19 Oljepionerene – en kompensasjonsordning, punkt 12.2.2.

Hvis en arbeidstaker blir påført en yrkesskade, vil det for de aller fleste arbeidsgivere være naturlig å innrapportere den til sitt forsikringsselskap. En tidsnær skademelding vil gi selskapet mulighet til å hjelpe skadelidte, bistå med rett utredning og behandling mv. Tidsnærhet skaper en enklere bevismessig situasjon, og i tillegg vil et raskt oppgjør regelmessig være rimeligere for selskapene enn et sent oppgjør.

5.2 Arbeidsmiljøloven

Etter arbeidsmiljøloven § 5-3 første ledd plikter enhver lege å melde til Arbeidstilsynet eller Petroleumstilsynet alle sykdommer som antas å være helt eller delvis forårsaket av skadelig påvirkning i arbeid. Meldeplikten her er videre enn arbeidsgivers meldeplikt etter folketrygdloven, da alle arbeidsrelaterte lidelser omfattes. Dersom arbeidstakeren ønsker det, kan legen melde den samme sykdommen til NAV. Videre har arbeidsgiveren etter § 5-2 første ledd en meldeplikt overfor Arbeidstilsynet og nærmeste politimyndighet ved arbeidsulykker som har forvoldt dødsfall eller alvorlig skade.

6 NAVs nye elektroniske meldeløsning

NAV har utviklet en elektronisk meldeløsning for skademeldinger som erstatter papirskjemaene. Utrullingen av den elektroniske løsningen ble gjennomført gradvis i løpet av 2022. NAV etablerte i 2023 system-til-system elektronisk rapportering, men kun Forsvaret har tatt det i bruk til nå. I dag kan både privatpersoner og virksomheter sende skademelding elektronisk. NAV kan imidlertid ikke pålegge arbeidsgivere og andre meldepliktige elektronisk melding. Mange arbeidsgivere ønsker ikke å oppgradere dagens integrerte IKT-løsninger for utfylling av papirskjemaer, og har derfor ikke tatt i bruk NAVs elektroniske meldeløsning. I mange tilfeller bruker også leverandørene av IKT-løsningene lang tid på å rulle ut oppdateringer. Dette bidrar til manglende effektoppnåelse ved elektronisk innrapportering. Data fra NAVs løsning for innsending av skademeldinger digitalt, viser at om lag 60 prosent benytter seg av muligheten til å rapportere elektronisk.

NAV har arbeidet planmessig for å få virksomhetene til å øke antallet elektroniske skademeldinger. NAV etablerte i 2023 også mulighet for direkte oppkobling mellom bedriftsinterne systemer og NAV (system-til-system tilsvarende A-meldingen). NAV opplyser at det erfaringsvis tar lang tid å få leverandører til å oppgradere sine systemer.

Forslaget som legges fram i dette høringsnotatet innebærer at pliktsubjektet som hovedregel skal melde elektronisk, og medfører ikke endring av gjeldende elektroniske meldeløsning. Det ble i forbindelse med utvikling og lansering den elektroniske meldeløsningen i 2022 gjennomført grunnleggende personvernklaring, personvernkonsekvensvurdering (DPIA), ROS analyse i TryggNok og gjennomgang av etterlevelseskrav for å sikre personvern og sikkerhet til brukerne.

Departementet viser til denne prosessen, og ser ikke behov for ytterligere personvernanalyser som følge av en lovfesting av elektronisk melding.

7 Forholdet til internasjonal rett

Norge har inngått eller tiltrådt en rekke internasjonale avtaler som får betydning på trygdens område. De viktigste forpliktelsene følger av EØS-avtalen, med tilhørende sekundærlovgivning, se særlig forordning 883/2004. Av andre forpliktelser kan nevnes nordisk konvensjon om trygd, bilaterale trygdeavtaler og en rekke multilaterale konvensjoner innenfor rammene av ILO, Europarådet og FN, som fastsetter generelle eller spesielle minstestandarder for nasjonale trygdeordninger.

For norske arbeidsgivere som allerede har innrapporteringsplikt etter a-opplysningsloven er det ikke noe EØS-rettslig (f.eks. brudd på likebehandlingsreglene eller restriksjonsforbudet) som forhindrer å pålegge elektronisk innrapportering, slik foreslått. Tiltaket vil ikke medføre geografiske hindre for å melde yrkesskader. De som ikke kan benytte elektroniske innloggingsløsninger, kan fortsatt sende skademeldingen på papir.

Heller ingen av de øvrige internasjonale avtalene som Norge er bundet av, begrenser Norges adgang til å pålegge elektronisk innrapportering. Tiltaket er følgelig ikke i konflikt med Norges internasjonale forpliktelser.

8 Departementets vurdering og forslag

Departementet anser at en elektronisk melderutine kan bidra til å styrke skadelidtes personvern. Videre tilrettelegger den elektroniske meldeplikt-løsningen for innsyn i egen sak, slik at skadelidte ser hva arbeidsgiver har rapportert på en bedre og enklere måte enn i dag. Virksomhetene kan også se en oversikt over sine innrapporterte yrkesskader og yrkessykdommer på deres arbeidsgiverside på nav.no.

For arbeidsgivere og andre meldepliktige virksomheter, vil elektronisk innrapportering medføre forenkling i alle ledd.

Det reduserer antall spørsmål meldepliktige må besvare, tillater kun gyldige svarkombinasjoner og dermed være mer målrettet, effektivt og følgelig tidsbesparende.

For NAV vil elektronisk innrapportering være tids- og ressursbesparende. I dag brukes store ressurser på å følge opp mangelfulle skademeldinger og manuelt overføre opplysninger fra skademeldingsskjemaene til saksbehandlingsløsningen. Elektronisk innrapportering vil også gi et bedre datagrunnlag, som vil styrke etatens kunnskapsgrunnlag på området, herunder grunnlag for politikkutforming og statistikk. I tillegg oppfyller den nye løsningen kravene til universell utforming. Universell utforming av IKT-løsninger betyr at de mest vanlige funksjonene kan benyttes av flest mulig uten særskilt tilrettelegging. IT-løsninger skal som hovedregel være universelt utformet. Kravene gjelder for både offentlig og privat sektor, og er fastsatt i forskrift om universell utforming av IKT-løsninger. Videre vil digital innrapportering gi bedre muligheter for effektiv håndtering av krisesituasjoner. Dialogen i skademeldingene kan tilpasses og NAV vil få en bedre oversikt over sakene.

Dette tilrettelegger for forenklet og målrettet rapportering i ekstraordinære situasjoner, jf. for eksempel koronapandemien.

NAV vil med digital innrapportering få mulighet til å levere mer informasjon og bedre data til Statistisk sentralbyrå (SSB) fordi data fra skademeldingene kan knyttes sammen med data fra NAVs saksbehandlerløsning. SSB vil kunne bruke data fra skademeldingene til å produsere nasjonal og internasjonal statistikk. Med den nye løsningen som gir et bedre datagrunnlag, vil det bli enklere for SSB å utarbeide offentlig statistikk og etterkomme EUs statistikkkrav. Statistikkens kvalitet vil også bli bedre.

Skademeldinger som sendes til NAV er trolig vår mest komplette kilde til informasjon om yrkesskader og yrkessykdommer. Bedre kunnskapsgrunnlag for statistikk og data vil derfor gi bedre kunnskap om arbeidsulykker og yrkessykdommer ved at man kan knytte sammen data om bransje, arbeidsplassen, geografi, skadetype, bakgrunn for ulykker, skadelig yrkespåvirkning og diagnose. Bedre kunnskap om arbeidsulykker og yrkessykdommer vil gi mulighet for mer effektivt å kunne arbeide for et tryggere arbeidsmiljø. Således vil et bedre datagrunnlag gi mulighet for mer målrettet forskning og oppfølging på området. Arbeids- og inkluderingsdepartementet får med bedre kunnskap om yrkesskader og yrkessykdommer, mulighet til å utvikle en mer kunnskapsbasert politikk på området. Denne kunnskapen kan også brukes til å øke sikkerheten i arbeidslivet.

Digitaliseringen vil med andre ord tilrettelegge for deling av vesentlig mer informasjon enn i dag. Vurderingen om hvilken informasjon som kan deles, vil imidlertid bli gjort som i dag.

For fullstendighetens skyld vises til at det er flere eksempler på lovpålagt/forskriftshjemlet elektronisk rapportering i dag. Vi nevner innsending av a-meldingen samt muligheten til å pålegge arbeidsgivere å gi opplysninger elektronisk for å kunne behandle for eksempel sykepengesaker, jf. forskrift til folketrygdloven § 21-4 første ledd om at saksopplysninger til NAV skal gis elektronisk. I Danmark meldes arbeidsulykke og erhvervssygdrom elektronisk til Arbejdsmarkedets erhvervssikring (AES). Mens i Sverige er det via e-tjänst Anmäl arbetsskada, mulighet for felles elektronisk melding av arbetsskada og arbetssjukdom til Försäkringskassan og Arbetsmiljöverket.

Departementet foreslår på denne bakgrunn at arbeidsgivere og andre meldepliktige skal snarest sende elektronisk skademelding til NAV. Opplysningene skal leveres elektronisk til den mottakssentralen NAV fastsetter, etter mønster av lov 17. juni 2022 nr. 44 om arbeidsgivers innrapportering av ansettelses- og inntektsforhold m.m. (a-opplysningsloven) § 5. Skadelidte, frilansere og selvstendig næringsdrivende kan også benytte elektronisk skademelding, men pålegges ikke det. NAV vil for disse gruppene fortsatt ha løsninger som støtter opp under innmelding på papir. Forslaget berører ikke Kreftregisterets meldeplikt.

9 Økonomiske og administrative konsekvenser

NAV mottar i dag 73 prosent av skademeldingene digitalt. Av disse er 88 prosent fra meldepliktige virksomheter. Av disse igjen er 60 prosent fra arbeidsgivere. De fleste ikke-digitale er i utdanningssektoren.

Alle meldepliktige virksomheter kan melde yrkesskader digitalt kostnadsfritt via webportal (nav.no).

Det er også mulighet til å benytte API (maskin til maskin) for melding ved bruk av Maskinporten. I dag er det kun én større virksomhet som benytter seg av denne muligheten. Meldepliktige virksomheter eller leverandørene deres av IT-løsninger, får ikke kostnader knyttet bruk av Maskinporten, men disse vil få utviklingskostnader. Dette kan ses på som kostnader av samme karakter som ved løpende oppdateringer av produkter/IKT-løsninger. Det er usikkert i hvilken grad leverandørene vil velte utviklingskostnader over på kundene.

Videre må alle sluttbrukersystemleverandører skrive sine systemer ut av Altinn 2 og over på både nye Altinn 3 API og nye API som tjenesteleverandørene tilbyr. Dette må gjøres senest sommeren 2026 når Altinn 2 skrur av (bla for å kunne levere a-meldingen). Alle nye API vil kreve bruk av Maskinporten. Slik sett vil leverandørmarkedet etter hvert bli godt vant med å benytte Maskinporten.

Uavhengig av om meldepliktige melder kostnadsfritt via webportal eller via API, vil digital skademelding være vesentlig tidsbesparende for virksomhetene. NAV har fått mange tilbakemelding om dette.

10 Forslag til endringer i folketrygdloven

I lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd § 13-14 gjøres følgende endringer:

I

Første ledd skal lyde:

Arbeidsgivere, rektorer, forlegningssjefer og andre i tilsvarende stilling plikter snarest å sende *elektronisk* skademelding til Arbeids- og velferdsetaten når en arbeidstaker, elev, student, tjenestepiktig i Forsvaret osv. blir påført en skade eller sykdom som kan gi rett til yrkesskadedekning. *Opplysningene skal leveres elektronisk til den mottakssentralen som Arbeids- og velferdsetaten fastsetter.*

Nytt fjerde ledd skal lyde:

I særlige tilfeller kan melding leveres på papir der det ellers skulle ha vært sendt elektronisk melding, eksempelvis der melder ikke har tilgang på innloggingsløsninger for elektronisk melding eller mulighet til å ta i bruk et elektronisk skademeldingssystem.

Nåværende fjerde til sjetten ledd blir femte til sjuende ledd.

II

Det foreslås at loven trer i kraft 1. januar 2026.